

సంస్కృత నీతి బోధిని.

(పూర్వభాగము) తెలుగు తత్వర్యసహితము

తెజనాథ చరితముకా సంస్కృత పాఠ్యాశాలకు,

నూరి సుబ్బరామయ్య శాస్త్రి చే

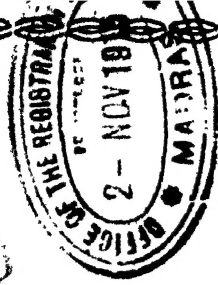
రచింపబడియె.

సంస్కృతవిద్యాధుల కత్యంతోపయుక్తము.

తెజనాథ వాణిముద్రాక్షరశాలయందు,

వి. శ. స్వామిచే ముద్రింపబడియె.

1915.

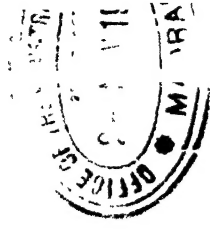

బాలనీతిబోధినీ.

శ్రీ కృష్ణారవాస్తవ్య శ్రీ దుర్గా మల్లికార్జునా బెజవాడ పురాధికౌ శ్రీద్రక్షిలా
 యానమః (1) బాలబోధాయకుర్యేహంసంస్కృతే బాలబోధినీం । అను
 గృహంత కృపయాగుణార్జునా సమీకృతాః ॥

కదాచిత్
 పాండవానామ
 జ్యేష్ఠః
 యుధిష్ఠిరః
 కీమం
 అజాన కుశలం
 అపృచ్ఛత్
 కిమిదీ
 అజానః
 కన్

బకానొకప్పుడు
 పాండురాజు పుత్రులలో
 పెద్దవాడగు
 ధర్మరాజు
 భీమసేనునిగూర్చి
 అజానకేమమును
 అడిగెను
 కిమనిన
 అజానఁడు
 ఎప్పుడో

అగ్రచ్యుత్

ఇతి

వచః

భీమశేషః

ప్రభాతః

అజ్ఞానస్మృత్యోగమ్

అహం

నజానే

ఇతి

భీమే

కన్దయతి

అగ్రాంతశ్చ

అజ్ఞానః

అగ్రచ్యుత్

వెడలెను

ఈప్రకారము

ధర్మరాజు యడిగినతరువాత

భీముడు

అన్న

అజ్ఞానుని కగ్ర వార్తను

నేను

గుఱెరుగను

ఈరీతిని

భీముడు

చెప్పుచుండగ

యింతలోను

అజ్ఞానుడు

నచ్చెను

పశ్చాత్

అజ్ఞాతశత్రుః

పాథకం

దృష్ట్వా

భ్రాతః

చిరాద్దృష్టసి

అపికుశలం తే

స్యాగతంవా

ఏతావతం కాలంకుత్రాన్తైష్ఠీరితి

ధనంజయః ప్రతివాక్యం బభాషే.

శల్యైరే

కుత్రావిసగతోస్మి

ఇంద్రకీలపర్వతే సాశుపతాస్త్రియ తపశ్శరీతు

మేతావతం కాలమగచ్ఛమ్

అజ్ఞానుడు వచ్చినతరువాత

ధర్మరాజు

అజ్ఞానుని

చూచి

తమ్ముడె

చాలకాలమునకు కనపడితివి.

తేమముగాయుంటివా

తేమముగావచ్చితివా

ఇంతకాలము నెక్కడవెళ్ళించితివని

అజ్ఞానుడు ప్రత్యుత్తరమునిచ్చెను

ధర్మరాజూ

ఎచ్చటికి వెళ్ళలేదండి

ఇంద్రకీలపర్వతమందు తపస్సును చేయుటకై

యింతవరకు వెళ్ళియుంటిని

సమస్తానాం సర్వభూతానాం సర్వభూతానాం సర్వభూతానాం

అయ్యో

భరణి, చిత్తూరు

ఇహిష్కారమహమ్య
శ్మణా లుప్య మాన

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

అంతఃకర్మములు

అంతా

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆ

నాకు హాదీగా నున్నవాల్నొచ్చి నాకు హాదీగా నున్నవాల్నొచ్చి

అపర్యతము తపశ్చరణయోగ్యమని పురాణ శాస్త్రము చెప్పియున్నదిగా

కామ దేవీయగదా

యజ్ఞాదులను

యజ్ఞవల్క్యే శ్రీమద్విశ్వకర్మమును
గుడిచి వినియుంటివి

అపర్వతముచున్నాక్షప్రేషించి ప్రసాదుచున్నది
అపర్వతసమీపమును ఒకానొక పట్టణము
మిక్కిలి ప్రకాశించుచున్నది.

శ్రీమద్భగవద్గీతా

అపర్యతముచే యుద్ధకీలమని చెప్పుచున్నారు
ఇట్లపర్యతమందున్న దుర్గాదుల్లికాజును
లనుకొనుగల దేశతలను సమస్తజనులు నిత్యము
చేరిచుచుండురు

తస్మాద్విదంము క్త క్తాత్రిమితి పారాశరీకాస్సమా
మనంతి

తస్మిన్కైతే పాశుపతాస్తాయ యో యత శే
తస్యకశే సర్వకార్యసిద్ధిజ్ఞాతరతఞ్చి

తహి

అధునా పాపుకీ కథం వర్తతే కథయ

కృష్ణః పశాణ

సై కాపుకీస్మాద్రతం సత్యమావివ విజయవాడ

బైజవాడ ఇతిద్వినామి కాబభూవ

ధర్మపుత్రః త్వం విజయనామాసిఖలు అత స్
వతపసావిజయ వాగ్గేతినా మాగచ్ఛత్

అందువలన దీనిని ముక్తిత్రయముగా పారాశ
కులు చెప్పుచున్నారు

అత్రైత్రయం పాశుపతాస్త్రముకొరకు ఎవ
రుబ్రయత్నించుదురో వారికి సమ స్తకార్యసిద్ధి
యగునని

అయితి

యిచ్చదా పట్టణమెల్లగును చైవ్యము

అజ్ఞానుకుచెప్పెను

ఆపుటభేదన మొకటె యిచ్చకు సతీహర్షతులవ

తె విజయవాడయనియు బైజవాడయనియు రెం
డుపేరులకలదాయను

ధర్మరాజుః నీప్రవిజయుడవుగద అందువలన నీత
హిమగోమచేత విజయవాడికనిపేరున్నవచ్చెను

అజ్ఞానః: సాత్విదశాలయేన సాకంకేశాకేశ్య భ
వత్

తస్యాం ధనినః కుబేరాయంశే

అపిచ

వేదహస్త్ర పాఠశాలేద్యైవ రైశ్చ

అగ్నిపాఠశాలేచాసామ్

తస్యాం జలయంత్రాః సర్వత్ర విలసంతీ
గ్రామాధ్యక్షః ప్రత్యహాశీతలోదశనరధ్యా
అగవ్యాతిపరిషేచయః

విశ్వేవృక్షా నిత్యకుసుమఫలభరితా సన్

అజ్ఞానమునుడు ఆపట్టణము స్వర్గముతో సమాన
ముగనుండెను

ఆపట్టణముగను ధనవంతులు కుబేరునివలె ను
న్నారు

ఇంతియెకాదు

వేదహస్త్ర శాలయు శాస్త్రపాఠశాలయు రెండు
యున్నవి

ఱిగిలీపుపాఠశాలలు రెండున్నవి
ఆపట్టణముందు నీటిపంపులంతటను యున్నవి
చేర్యైను ప్రతిదినమున చల్లనియుదకముచే రెం
డుక్రొసులనరకు వీధులను తడిపింప చేయును
న్నాడు

సమస్త వృక్షములుసర్వదా పుష్పములతో ఫ
లములతో నిండియున్నవి

శైత్యపౌరభ్యమాంద్య వాయుస్సవదావాతి
అస్యపురస్య సాధాగ్రాణివిధుమండలంచుంబన్తి

సభావిమధరైవరాజరై

సభ్యాశ్చేచ్ఛిక్ష్ణోకన్వపవ

యుధ్ధశ్శిరః

అస్మైత్యాద్యశప్రభావః కథమాగమత్

ధ్మనః

మధ్యమలోకపాలానాం రాజాంశ్శాణికో రా

జా జాగ్రీల్కీల

వైసమోనా స్తిలోకే

అపిచరాజ్కీయ కాత్యేషుచతురతరః

ప్రజాపాలనత్పరశ్చ

యైలప్లక్షనునూలస్తైగాలి వచ్చుచుండును
ఈపట్టణముయొక్క మేడచివరలు ఆకసమును
తాకుచున్నవి

భయున్న యిద్రసభను బోలియుండును
సభికులును కొంచెములేక్కువగ దేవేంద్రులై
ధర్మరాజుడుగుచున్నాడు

దీనికియిట్టి సామర్థ్యమెట్లుకలిగెను

అజానుడు చెప్పచుండెను

భూలోకమును పరిపాలించురాజులలో హూణ

దేశపురాజు తెలివినొనున్నవాడుగద

ఆరాజుతోసముడు ఈలోకమందులేడు

వ్యావహారిక కార్యములయందు మిక్కిలిశేర్పు

కలవాడు

ప్రజాపరిపాలనయందాసక్తికలవాడున్ను

అతస్సోగ్రామూపురాయంతే

సర్వపురాణి స్వర్గాయంశే

కింబహునా

ప్రజాశక్తికేరాజని రాజ్యంకుర్వతి సర్వాప్రజాః
సుఖభాజ్యోభవన్

సర్వాన్కర్తుం మకుర్మస్యధాకన్తమపిన్దవ

కృష్ణాగోదవన్ద్యాయదానేతు రాబద్ధాతత్ప్ర
భృత్యమృష్టాన్షు శుభ్రవస్త్రం చ ప్రజానా
మభూత్

తతఃపూర్వమారనాశ కోద్రవాన్యోదనేన ప్ర
జానాన్ పీదాన్వేనీతి

అందువలన సమ స్త్రామములుపురములవలెనా
చరించుచున్నవి

సమ స్త్రపురములు స్వర్గమువలె నాచరించుచు
న్నవి

అనేకముఖోన్మదుకు

హూణదేశపురాజు రాజ్యమును పరిపాలించు
చుండగా ప్రజలందరు సౌఖ్యముగలవారయిరి

అన్నిటిని చేయుటకు చేయకపోవుటకు మరియొ
కవిధముగ చేయుటకు సమర్థుడై

కృష్ణాగోదావరీ నదులకును అనకట్టకట్టటవలన
ప్రజలకు యన్నము మంచినస్త్రములు కలుగు
చున్నవి

అంతకుపూర్వమందు యొన్నన్నముచే కొరన్న
ముచేతను ప్రజలకు బాధకలిగేదిగద

అధునా హ్యలోదనేన సర్వసుఖసహజైవరాశ్చబ
భూవుః

సర్వాభూమిరుర్వరాసమభూత్

నదీమాతృకాచసమభవత్

బహునోక్తేనకీం

అద్యరాజన్యతీభూః

సర్వఉత్తమణాణ్యవనవత్సధమణాణ్యవిద్యంతే

వాసిజ్యంబహువిద్యతై

సర్వేధనవంతపవాసన్

తేషువణిజోవివర్తంతే

యుధిష్ఠిరః

శలన్

విజయవాటికాప్రభావం పునరపి శుశ్రూషామి

యిష్వడు వరియన్నముచే సర్వులు సుఖమును
పొందుచుండిరి

సమస్తభూమి సర్వసస్యములతో నిండియుండెను
సర్వదాజల సమృద్ధికలదాయెను

అనేకము చెట్లుటవిందుకు

యిష్వడు మంచిరాజుకలదాయెను

అందరరహస్యనిచ్చువారుగానిపుచ్చుకొనువారులేరు
వర్తకము విశేషమున్నది

అందరు ధనికులయిరి

వారిలోకొందరు వర్తకులు

ధర్మరాజు యడుగుచున్నాడు

అజ్ఞాన

బెజవాడయొక్క ప్రభావమును తిరిగి వివరణ
దను

సవి స్తరంశక్యతామ్
భ్రాత స్తనాశ్రేకింకథయేయమహంకియామ్

ఏకత్రవేదపాఠశాలా
అన్యత్రశాస్త్ర పాఠశాలా
అపరత్రవైద్యపాఠశాలా
సర్వత్రహానికపాఠశాలాశ్చవిరాజంతే

ఏకదాపాఠశాలార్థక్షయమాంసభాయమావ్యాయత్

తత్రగణోన్మిత్రసభాయామ్
గురురంతేవాసి నే గిరాంధ వ్యావాచాభినీతి
వాక్యాన్యమృతకల్పాన్యపాదిశత్

అంతయు చెప్పబడుగాక
అన్న, తమసమక్షములో నేమి చెప్పుదును నేనెం
తవాడను

ఒకచోట వేదపాఠశాలయు
మరియొకచోట శాస్త్రపాఠశాలయు
మరియొకచోట వైద్యపాఠశాలయు
అంతటయు ఇంగ్లీషు పాఠశాలలు ప్రకాశించు
చున్నవి

ఒకప్పుడు పాఠశాలాధికారి నన్ను సభలోకి
పిలిపించెను

అచ్చటికి వెళ్ళియుంటిని
అసభలోను
గురువు శిష్యునికొరకు సంస్కృతవాక్యములతో
యమృతసమములగునీతివాక్యములుపదేశించెను

తాస్యశ్శణవమ్

కిమితిచేత్

వదామి

శృణు

సూర్యోదయాత్ప్రాక్ శయ్యాదుత్థాయదేవతా

మృతిక రవ్యా

పశ్యాద్గుర్వాదీనాం వందనం కర్తవ్యం

తతశ్శరీరశుద్ధయై పురీషోత్పజ్జనాధ్వం గ్రా

మాద్భృహినిజ్జనస్థలంగచ్ఛేత్

తతఃపాదాప్రత్యుత్థ్య షోడశక్షగంధూషైశ్శుద్ధిం కు

ర్విత

అనంతరందంతథావనమాచరేత్

వాటినివింటిని

ఏనుంటినా

చెప్పుచున్నాను

వినము

సూర్యోదయముకంటె ముందులేచి దేవతాస్తో

త్రము చేయతగినది

తరువాత గురువుమొదలగువారకు నమస్కరిం

చవలయును

తరువాత దేహశుద్ధికై మలోత్పజ్జనకొరకు

గ్రామముకు వెలుపటనుండు జనరహితమయిన

ప్రదేశమునకు వెళ్ళవలెను

పిమ్మట సాదములను కడుగుకొని పదియారు

మాగు పుక్కిలించి యుమెయ్యవలసినది

తరువాత షళ్ళను తోముకొనవలసినది

తతోనదా, స్నానంకుర్యాత్
అధవాకూపజలేస్నాయాత్

అపారహస్సంధ్యాముపాసీత
మారతరంశితరంచప్రణమ
తతోదేవాస్సమన్కుర్యాత్
తతోవృద్ధానభివందేత
దేవానాం పూజాక్రవ్యా
అనంతరం భోజనం కుర్వీత
నకలంజంభక్షయేత్
మాంసంసభక్షయేత్
సనురాంశితో
అసత్యంనవదేత్
స్వధర్మినత్వే

తరువాత నదిలో స్నానమునుచేయవలసినది
అట్లు కానిచో భావియుదకమును స్నానము చే
యవలసినది

ప్రతిదినమున సంధ్యావందనమునుచేయవలసినది
తల్లిదండ్రులకు నమస్కరించుము
తరువాత దేవతలకు నమస్కరించవలెను
పిమ్మట వృద్ధులకు నమస్కరించవలసినది
దేవతలను పూజించవలసినది
తరువాత భోజనమును చేయవలసినది
యైరముల్లంగితివకూడదు
మాంసమును తినకూడదు
కలు త్రాగకూడదు
అబద్ధమును చెప్పకూడదు
తన ధర్మమును విషవకూడదు.

ప్రత్యక్షానలఘయేత్
 మాత్యవచనాని నని దయేత్
 దేవంవందస్య
 నీచసేవాంమాకురు
 గురుభజ
 భగవంతంస్మర
 సత్యంబ్రహ్మహి
 ధర్మంచర
 మిత్రంప్రేక్షహి
 క్రోధంజయ
 కామంజహి
 దయాంధారయ
 పశూన్సర్పిశాలయ
 హింసాంవమాకృధాః

తల్పియాజ్ఞను చాటకూష్ఠదు.
 తల్పిమాటలను నిందించకూడదు.
 దేవుడనుగూర్చి సమస్కరించుము
 హీనసేవను చేయకుము
 గురుని కేవలించుము
 ఈశ్వరుని జ్ఞాపకమంచుకొనుము
 యథార్థమును చెప్పుము
 ధర్మమును చేయుము
 స్నేహితుని సంఘోష పెట్టుము
 క్రోధమును జయించుము
 కోరికెను వధించుము
 దయను ధరించుము
 పశువులను పాలించుము
 హింసించవద్దు

హింస యాలక్ష్మీనక్షత్రశ్రీ
 అహి సాపరమోధర్మః
 యాచకేభ్యోధనందేహి
 దానాద్వర్ధనతేయశః
 విద్యాంగుగోరవాష్మహి
 విద్యాయశఃప్రాశయతి
 విద్యాభ్యాససాధ్యాభవతి
 విద్యావినయందదాతి
 వినయాత్రాప్రత్యమాప్నోతి
 ఆచార్యదేవేభావ
 అతిధిదేవేభావ

స్వాభ్యాయాన్మాప్రమదః
 దేవవితృకార్యాభ్యాంసప్రమదితవ్యం

నధచేయుటచే లక్ష్మీనశించును
 జంతుహింస చేయకపోవుటే పరమధర్మము
 రిక్తులకు ధనమునిమ్ము
 దానముచేయుటచే కీర్తివృద్ధిబొందును
 విద్యను గురువువలన పొందుము
 విద్య కీర్తిని పొందింపచేయును
 విద్య యభ్యాసము వలనవచ్చును
 విద్య వినయమునిచ్చును
 వినయమువలన యోగ్యతలుగను
 గురువు దేవతకలవాడవుకమ్ము
 అతిధిదేవతకలవాడవుకమ్ము
 వేదాధ్యయనమువలన ప్రమాదమునుపొందకుము
 దేవకార్య వితృకార్యముల వలన ప్రమాదమును
 పొందకుము

పితృదేవ్ ప్రాథవ
 మాతృదేవ్ ప్రాథవ
 యాన్యవధ్యానికమాణి తానిసేవితవ్యాని
 నోఽథరాణి
 ఆచార్యా యప్రియంధనమా హృత్యప్రపజాతం
 తుంమాన్యవచ్ఛేత్తిః
 కింబహున్లో కైన
 యత్సారభూతౌతదుపాసితన్యం
 దేహంకృధామాప్యధా
 గురుక్షేత్రంభూతలక్షణా నివాక్యాన్యభోధి
 మయాతన్మృఖాదశ్రావి
 యుధిసిరః
 విద్యాభ్యాసవిషయోకిముపాదిశత్
 అజ్ఞానః

త్నాడి దేవతకలవాడపుకమ్మ
 తల్లి దేవతకలవాడపుకమ్మ
 నిందించబడని కమల్ సేవిం చలగినవి
 నిందితకమలను చేయకూడదు.
 గురుపుక్కిష్టమయిన ధనమును నిచ్చి ఆగురువువల
 న యాజ్ఞనుపొంది సంతానవంతుడపుకమ్మ
 విశేష మెందుకు చెప్పుట
 సారమైనదానిని గ్రహించవలసినది
 దేహమును వ్యర్థపుచ్చకమ్మ
 గురువుచేత యీక్షిని శిష్యుడుబోధింపబడెను
 నాచేత ఆయనవలన వినబడినవి
 ధర్మరాజు
 విద్యాభ్యాసవిషయమై యేమియుపదేశించెను
 అజ్ఞానుడు

ప్రత్యహంపాఠశాలాయా మాగంతవ్యం
తత్రాశాసురూపభివస్య విద్యాభ్యేతవ్యా

సునోస్యకాశాద్యద్యాగ్రహణప్రకారప్రేరథా

సునోశ్శుశ్రూషయావా
అథనా

ద్రవ్యదానేనవా
నోచేత్

అన్యయావిద్యయావా

పాఠవాలాయాంగురు సమీపేధ్యయ సందృశం

భవతి

గృహ్చైత్యాదుదధ్యయ సంతర్చిధిలంభితా

అస్యాంపాఠశాలాయాంబహవోవిద్యాభివస్సంతి

ప్రతిదినమున పాఠశాలకు రావలసినది
ముందుగ గురువుకు నమస్కరించి విద్యనేర్పు
కొనవలసినది

గురువువలన విద్యనుగ్రహించురీతి మూడువిధ
ములు

గురువేదచెగాని

అట్లుకానినొ

ధనమిచ్చికాని

అట్లుకానినొ

తనవిద్యనిచ్చిగాని

పాఠశాలలో గురుసన్నిధియందు విద్యరూఢిగ
నుండును

ఇంటిలోచదువుకున్నది నశించును

ఈపాఠశాలలో యనేకులగువిద్యాధుకాలకులరు

తేవెదశా, ప్రాతానపాతిషాః

సశ్చకోవిగావనబభూవుః

తేహంత్ర చన విద్యాధీనో వెదాధ్యయన

మకురన్

అధునాకలిపయేచ విద్యాధీనో న్యాకరణశా

స్త్రమయతె

తథాకేచన తక్షశాస్త్రప్రంపఠంతి

అధచకతిః యేచ విద్యాధీనో వేదాంతశా

స్త్రంకఠంతి

దవచ సశ్చవిద్యాధీనో వెదశాస్త్రప్రపారద్య

శ్వానః

దక్షమానేః పరీక్షాభవిష్యతి

సర్వయు శాఖాభవేద

వారు వేదశాస్త్రప్రపారములనుచదువనిశ్చయించిరి

అందరు పండితులయిరి

వారిలో కొందరు వేదమును చెప్పకొనిరి.

యిప్పుడు కొందరు విద్యాధులు న్యాకరణ

మును చదువుచున్నారు

ఆప్రకారము మరికొందరు తక్షమును చదువు

చుండిరి

కొందరు వేదాంతశాస్త్రమును చదువుచుండిరి

అందరు వేదాంతశాస్త్రమును చదువువాచే

దక్షమానములో పరీక్ష కాగలదు

అందరు నైకలరు

విద్యాధనమేన సర్వోత్తమం ప్ర సాసంఖలు

కథమితిచోన్

అస్మిక్చిద్వచ్చి

శృణుయః

దన్యుభిసక్ప్రియ శే

రాజాప్తిXహీతుంసశక్నోతి

భ్రాతరోష్ఠినవిభాజయతి

భ్రాతోష్ఠినభవతి

యథాదూర్ష్యాకాది ధనందానో విసశ్యతిచధేదం

విద్యాధనందానై కృతేకద విస విసశ్యతి

వ్యయైక్యవైసర్థకతపవ

తస్మాద్విద్యాధ్యేతవ్యా

విద్యైననూహా భూషణమితి

అన్ని ధనములలోను విద్యాధనమే ముఖ్యము
Xదా?

ఇది యట్లంటివా

నేను కొంచెము చెప్పచున్నాను

విందురుగాక

చోరులచే నపహరింపబడదు

రాజున్న తీసుకొనుటకు సమర్థుడుకాదు

సోదరులున్న పంచుకోరు

బరువుండదు

ఇతరధనమెట్లు నశించునో ఆతీనినశించదు

ఖరుచు పెట్టినకొలది వృద్ధిపొందును

అందువలన విద్యను నేర్చుకొనవలయును

విద్యమనుష్యుల కలంకారమని యుపదేశించెను

తరువరం

ద్యయోవిద్యాధీనో దేవభావయాత్ర
సంవాదస్సమ భవత్

తదవ్యదంచయాదు

శృణుయాత్

విన్యూతోస్మి

కస్యం

కోయం

కేతె

కింతెనామ

త్వంకస్యప్రతః

తవమాతాపితరౌక్యసః

ద్వితీయః అముకనామరామ శాస్త్రీశివదేయుః
ప్రథమః త్వన్నామనజానాసివా.

అలంపిమ్మట

ఋత్తికు విద్యాధీలు సంస్కృతభాషతో మా
టలాడుకొనిరి

దానిని కూడ చెప్పచున్నాను

విన్నువుగాక

మరచితిని

నీవెవరవు

వీడెవడు

వారెవరు

నీపేరేమి

నీవెవరికుమారుడవు

నీతల్లితండ్రు తెచ్చటనుండిరి

వీనిపేరు రామశాస్త్రీ అని చెప్పగలరు

నీపేరు నీకువెలియదా

ద్వితీయః ఆత్మనామ

గురోనామ

నామాతికృపణస్యచ

ప్రశ్నేయస్కా-మోసగ్యహీయాత్

జ్యేష్ఠాపత్యకశ్రయోః

ప్రథమః తహిః

అహోమూలచ్ఛేదీతవపాంతత్య ప్రక

వహః

కుత శ్చైకో

లోకయేతేషాం నామోచ్చారణ భావే

వ్యవహారోద్భవస్యై

ద్వితీయః నోనో

తనపేరును

గురువుపేరును

అతిలోభివానిపేరున

ప్రథమసంతానముపేరును

భార్యపేరును

కీర్తినికోరువాడు

చెప్పకూడదు

అనిశే

ఓహ్వానిపాండిత్యాతిశయము మూలచ్ఛేదము

నేచేసినది

ఎట్లంటినా

వీరిపేర్లనుచూచించినచో వ్యవహారభంగమగును

కాదుకాదు

కుత.

గట్టమూదిత్యస్య నోచ్చరయేది డిత్య
ధ్వాః

విలిఖేత్

భవతు నామ

స్మరసిమిత్రతత్రావామవసావ

అభిజానాసికింతర్కగృహేభుజ్యహే

ఇదానమన్యభ్యవహః గాయత్ర్యైవగ

చ్చేవ

అత్రాంత్రీకస్మాచ్చిద్దేశా త్కశ్చిన్నితం

సముపాగచ్ఛత్

తృతీయః భోసఖకుతఅగభోసి

న్ హ్యహే

ఎకవలనయనగ

గ్రహించకూడదనెదానికి వచించకూడదని య
ధ్వాః

వ్రాయవచ్చును

అది యట్లుండనిము

మన ముభయలమచ్చటయుంటిమి జ్ఞాపకమును

జేచ్చుకొనుము

జ్ఞాపక మొచ్చినదా అలోపలభుజించితిమి

యచ్చుకుకూడ భోజనమునక చటకైవెళ్ళగలము

యింతలో ఒకానక దేశమునుంచి ఒకన్నేహితు

హ్వాచ్చేను

ఓయిమిత్రమా యెచ్చటనుండి వచ్చితివి

రమ్మ రమ్మ

స్వాగతంనా

సర్వేశ్వరలిసఖలు

సుదినమద్యభవత్యమాగమేన

కిమనీరమెతానంతం కాలం

కస్మిన్విషయేభ్యాసకృతః

యదనీరంతర్ద్వైమస్తీనా

మమవిద్యాతు జిహ్వాగ్రే దృఢీకృతానీత్

ప్రత్యహంరాద్యాప్యప్యప్తికియనే

తేనమేవిద్యాపతిదినంసజీభవతి

త్యమవివిద్యాయానుభ్యాసంకురు

తేనవేవిద్యాసజీభవిష్యతి

అస్మాకంగురుసఃపాతా స్పృశిదినం పృచ్ఛతి

క్షేమంగా వచ్చితిహ

అందరు క్షేమంగా యున్నారగద

యూదినము నీవు వచ్చుటచేత సుదినముగద

యేమిచదువుకుంటివి యింతవరకు

దేనియందభ్యాసము చేయబడినది

నీచదువు రూడిగనున్నదా

నాచదువు జిహ్వాగ్రమందు రూడిగయున్నది

ప్రతిదినమున యిప్పటికిని చదువబడుచున్నది

ఆవృత్తిచేయుటచేత నీ నాచదువు జ్ఞాపకముం

చున్నది

నీవున్న విద్యయందా వృత్తినిచేయుచుండుము

నీకున్న జ్ఞాపకముండగలదు

మాగురువుప్రతిదినమున మాపాఠములను అడు

గుచుండును

తథాయమాన్మృచ్చతిహ
విద్యాగురుశ్రుతామా మంతరాససిద్ధ్యతి
అతోనిత్యంగురుపరిచరేత్
త్వచ్చేగురౌకిగుల్భం
పాఠసమయేనిరధ్దాకిం వచనం నాలపేత్

యదాగురుభాషేతతదా తచ్చోతవ్యమేవ
రుచ్చేగురౌనకిం చిత్తత్య త్తరందద్యాత్

ఏతదేవయుష్మాకమస్మాకంచహితం
ఇతో నాన్యఃపంథావిద్యతే
శాలాయాంసశ్వేభ్యః ప్రాసేవగ నవ్యం
గత్యాచతత్రపూర్వపాఠాన్ పఠసీ యాన్ పునః పు
నరావృత్యామభోదతానుర్భార్యాత్

అనీలిగమిమ్ములను అడగునా
చకుచ్చుగురు శేవచేయకుండరాదు
అగుడువలన గురుశేవతేయవలసినది
గురువు సంశోషించుచుండగ యేవిద్యరాదు
పాఠసమయమందు వ్యర్థముగ మాటలాడ
కూడదు

గురువు చెప్పినసంగతులు వినవలయును
గురువుకోపగించునప్పుడు యదురుమాట చెప్ప
కూడదు

యిదేమనకు మంచిది
యింతకంటె వేరుమాగఁ ములేదు
పాఠశాలకందరికంటె ముందుగ నేవెళ్ళవలెను
పాఠశాలకు వెళ్ళి ప్రాతపాఠములను జ్ఞాపకముం
డులాగున చేయవలసినది.

దద్యాత్

గురావప్యప్తేన కించిద్వదేత్
సత్యాంపాతశంకాయాం నమతః

పృచ్ఛేత్

గురోరగ్రేచాంచల్యం నాచశేత్
నగ్రీక్షేత్

నచిషేదేత్

గురూన్ద్రుష్ట్యభిషేత్
వంధ్యంపివసంసగమయేత్

అయుస్స్వల్పమస్తి

అధ్యేతవ్యంబహు

అతోయత్సౌరభూతం తదుపాసితవ్యమితి

గురువడిగినదానికి ప్రత్యుత్తరం దైర్యముతో
నియ్యవలయును

గురువడగనప్పుడేమి చెప్పకూడదు
పాతమగుదున్న సందేహమును విసయపూర్వక
ముగ యడగవలయును

గురుపుయెగుటను చలచి త్తముగ నుండకూడదు
అడుకొనకూడదు

కూర్పుండకూడదు

గురువునుచూచి లేవవలయును

దినమును వ్యర్థపుచ్చకూడదు

అయువు కొంచముండును

చదువధికము

సారవంతమయిన దానినే చదువవలయును నని
చెప్పెను

అత్రాంతరే
 అన్యఃకశ్చననుహృదాగమత్
 ప్రథమః మిత్రకదాగాచ్ఛసి
 మిత్రం అధునైవాగచ్ఛసి
 ప్రథమః తహే

తస్మిన్ ప్రహేపాణిగ్రహణమహోత్సవస్య
 మ భూత్

మిత్రం యహే
 ప్రథమః హ్యస్సాయం
 అధునాభ్యవహారాయత్యైవగచ్ఛైవ
 మిత్రం తత్రనాగచ్ఛమ్
 అత్రనాసమ్
 నావదదమహం
 నాభ్యవహారమకాషమ్

ఇంతలోను
 మరియొక స్నేహితుడువచ్చెను
 మిత్రమా యెప్పుడువచ్చితివి
 యిప్పుడేవచ్చితిని
 అయితే
 అగృహమందు వివాహమయినది
 యప్పుడు
 నిన్న సాయంకాలమందు
 ఇప్పుడు భోజనమునకక్కడికె వెడుదము
 అచ్చటికిరాను
 యిచ్చటనుండను
 నేనుమాటలాడను
 భోజనమునుచేయను

అపరిత్రాగచ్ఛేయమ్

ప్రథమః పశ్చిమః

అనాహారః సోధ్యుర్భిరగచ్ఛేదాః

భక్తిమహానీనః సేవయతి

అహమస్మిన్ సంగోఽస్మిన్

త్యమపిచాకప్రతాపయ

ఉత్తిష్ఠోజనాయ

అమృతాలకిమహానః సత్త్వానూదంపుచ్ఛ

త్యమపిగచ్ఛ

రసచక్రిస్థానా

ఇత్యేవయమాగచ్ఛామ

అసన్యాసాదయ

మరియెక్కుసలముకు న్మృగలను

పెళ్ళివచ్చునగు

యజ్ఞమునకు పిలువనక్కరలేదు వివాహాదికార్య

ములకు పిలువవలయునని యుంటివా

నేనున్న మాయుంటిలో నెభోజనమును చేయగ

లను

నిన్ను కాళ్ళను కడుగుకొనుము

లేముభోజనముకు

టెక్కిలివాడా వంటయింటికిపోయి వంటవానిని

యకుగము

నిన్ను రమ్మ

వంటయనదా

మేమందరమా వచ్చితిమి

వంటనువేగ

కడప ప్రాంతాన్ని నాడయ
 దృతం మెభోజనం దెహి
 భోజనానన సేవేతి నాహ్మయామి
 భోహ్మదమహ్యం రుషిత్వం పరివేషి
 భోభోపతిధయధిహ గచ్ఛత
 త్తేభోపవిశంతుభవతః
 భోక్షన్యం స్వస్థానం
 అహం ప్రత్యహమతిహ బ్రాహ్మణ మాహ్మ
 య శేససహ భోజనం కగోమి
 సత్వే కాక్షీకస్త్వన్న విదిషే భోగ్తుం ప్రవృత్తానమ్
 అతిధయస్మాత్కాంతి మూర్తయః
 నన బ్రాహ్మణాయధేచ్ఛం యాయంభుజ్వుం
 అద్భుభోజ సేవ్యం నాదిస స్కా రా బ హ
 పస్సగః

అర్హాగులనుకూడ వేయుము
 త్వరితముగ భోజనమును పెట్టుము
 వక్షిందినతగునాత యతిథిలను పిలుచుదును
 శ్లోకముగ యన్నమును వక్షించుము
 యతిధులారా యిచ్చటికిరండు
 అచ్చట కూర్చుండు
 నెమ్మదిగ భుజించుడు
 ప్రతీదినమున యతిధిసత్కారిమునుచేసి భోజన
 మును చేయుచున్నాను
 నేనెప్పుడు ఒక్కడను భోజనమును చేయను
 అతిథిలు విష్ణుమూర్తులుగద
 మీరు స్వచ్ఛగా భుజించుడు
 ఈదినమున కూరలు మొదలగు పదార్థములనే
 కనులున్నవి

యద్రోచతే తద్గ్రాహ్యం
 యన్నరోచతే తస్మాజ్ఞం
 యథాసుఖంజుషర్థం
 ఇదంనుస్యదు జలం వీయతామ్
 ఏతచ్ఛ్రుతం హైయంగవీన వద్వర్తతే
 శాకాను సమీచీనాశ్చస్సంతి
 మాకన్యస్యాదువతతే
 త్కంచఘనభూతం దధీవావతత
 నూపాదయఃపదాభాతో భనావిద్యంతే
 చోవ్యచమరోచతే
 వ్యంజనాదీని స్వాదూశ్యవ

ఇదమన్నం భుంజతేమే భూన్ సంతోష
 ఉత్పద్యతే

యిష్టమైనది పుచ్చుకొనుడు
 గుప్తములేనిది విడచిపెట్టుడు
 సుఖముగ భుజించుడు
 తియ్యనియుదకము త్రాగబడుగాక
 ఈనయ్యి యిప్పుడుకాచినాపు నేతివలెనున్నది
 కూరలు మిక్కిలి రుచిగనుండెను
 పచ్చరుచిగనున్నది
 మజ్జగడ్డగ పెరుగువలెనున్నది
 పవ్వు మొదలగుపదార్థములుబహురుచిగనున్నవి
 చారున్న నాకిష్టముగనున్నది
 ఊరగాయలు పచ్చభృ మొదలగునవి రుచిగానే
 యున్నవి
 ఈభోజనము నాకు మిక్కిలి సంతోషమును చే
 యుచున్నది

అద్యాత్మస్తిభోజనం జాతం

అవ్వాపాః

అతిరసాః

మాషచక్రాః

వైరాదకాః

ఇత్యాదీని పదార్థాని

బోభుజ్యతాం

గుణోదకంచ

శర్కరోదకంచ

విద్యచై

ఉత్తీయతామ్

నాగవల్లీదళాని

క్రముకశకలాని

దేవకుసుమాని

ఈదినమున పొట్టనిండ భుజించితిని

బూరెలు

అప్పాలు

గారెలు

ఉండ్రములు

ఈమొదలగు పదార్థములు

మిక్కిలి భుజించబడుగాక

బెల్లప్పానకము

పంచదారపానకమున్ను

యున్నది

పొట్టనిండ మిక్కిటముగ త్రాగబడుగాక

తామలపాకులున్ను

పోకచక్కలు

లవంగములు

ఏలాశలాటనః
 అనేనీయతామ్
 ఖిన్నాయామ్ నాశయ్యతామ్
 సర్వసామిష్యతామ్
 అవామవితారిబూలభక్షణమకరవం
 ముక్తాచూణమ్ పివా
 అన్యేభ్యశ్చైదాః
 ఇతఃపూర్వమేవాదామ్
 శంకపాఅగ్నహ్నా
 వ్యజనాని
 అనీయతే
 జగ్గ్నహ్యతామ్
 శ్రీచందనంచ
 వక్రవర్తిన్

ఏలక్కాయలు
 మిక్కిలి తీసుకొనరాబడుగాక
 మంచముమీద పరుండుగుగాక
 మరల మరల నిద్రించబడుగాక
 నేనున్న తాంబూలమును వేసుకుందును
 నున్నమున్నదా
 అలతగులకొరకమ్మ
 అదివరకే అచ్చితిని
 అందుదుగురు తీసుకొనిని
 విశకరలు
 తీసుకునిరాబడుచున్నవి
 మిక్కిలి అముగ్రహించబడుగాక
 మంచగంధమున్నది
 అక్షమగునున్నది

దిత్వామి

శరీరంపరితః

లేలిష్యతామే

అహమపిశయే

అనేనాచాచాకోణకోపిసనీదతి

శరీరంచ ధృఢంభవతి

తస్మాత్ప్రక్షీడిన కుక్వీత

ఆచారః ప్రథమో ధర్మకీల

తథాగి

వేదపహితాహ్లాహా

వృద్ధాచార్లోవా

దేశాచాలోపేషిచేత్

ఏతేషామన్యవేదోక్తాచార సప్రశ్నేయాన్

గుచ్ఛుబ్ధకీచ్ఛయించుచున్నాను

శరీరమంతయు

పూచుకొనబడుగాకి

నేనున్న పదుగుచున్నాను

యాయాచారముచేత నెవడున్ను చెడఁడు

శరీరమున్న దారుఢ్యముగ యుండును

అందువలన ప్రతిడినంచేయవలెను

ఆచారము మొదటిధర్మముగద

అదియు సమే

వేదోక్తాచారమా

శిష్యాచారసగూ

దేశాచారమాయని యడిగితివేని

యిఁ యాచారములలో వేదోక్తాచారమే

మంచిది

అచారహీనం నపునంతివేదా ఇత్యుక్తకర్తాత్

నిర్రవిజయ వాటికాయాం పణ్యవీధికాకుత్ర
వర్తతే

అహమద్యద్యయియానుః మమోష్ఠీషంఛత్రము
పానహశాచానీయతామ్

పణ్యవీధికాంగత్యాశ్చేషీనమ పృచ్ఛత్

శ్రేష్ఠీత్రవాపణిమస్తే

శ్రేష్ఠీ అఫ్ఢోన్

తండులః

అఫ్ఢకాః

అఫ్ఢకనూపః

ముదాః

ముద్గనూపః

అచారము లేనివానిని వేదములున్న పునీతుని
గాచేయలేవని చెప్పబడెనుగాన
మిత్రుడా బెజవాడలో బజారువీధి యెచ్చట
నున్నది

నేనున్ను వెళ్ళనిచ్చయించితిని నాతలపాకయు
గొడుగుచెప్పులు వీనుకొనిరాబడుగాక

బజారుకు వెళ్ళి శైలినియడిగెను

శైలిసేదకాణములోనేమున్నది

శైలిచెప్పెను

వియ్యము

కందులు

కందిపప్పు

పెసలు

శైలిపప్పు

(5)

మాపాః
రాజమాపాః
లవణం
మనీచిః
ఆమ్లః
గోధుమారాః
గోధుమచూణః
యవాః
కోద్రవాః
ప్రేహయః
చణరాః
కులుశ్శాఢ్రి
ప్రియంగవః
భంగాః

33

మినుములు
అలచందలు
శవ్వా
మిరచి
చింతపాకు
గోధుములు
గోధుమపిండి
యవలు
ఆభ్య
ధాన్యం
శవగాలు
పులవలు
కొర్రలు
జనుములు

సమకాలాః

శ్రీకృష్ణ

ధాన్యశాః

శృంగ శేరమ్

గుడ

శర్కర

తైలం

ఘృతం

ఏరండ తైలం

ఇత్యాదీనిసాలి

ఏవైహనుషుక్లాంబిదూనాధిక భావెనవ రైత

మధ్యేమాగ్నం కశ్చిదాగ్త్యావదీత్

త్వంజిఘృతసీత

ప్రుసయః కశ్చేనససనూపతత్

ఆవాలి

శీలకర

ధవలయాలు

అల్లము

బెల్లము

పొచదార

నూనె

నయ్య

అముడమ్

ఈమొదలయినవియున్నవి

వీటికిఘోరగుణాంబెమెచ్చు తక్కువగనుండును

మాగ్నములో ఒకడొచ్చి మాటలాడెను

ఏకేమికావలెనని

తిరిగిమరియొకడు తొందరగవచ్చెను

అగత్య

సఖే

పశ్యన్మానాంప్రవృత్తిః

సర్వమనుష్యాః స్వస్య కర్మాణ్యభిరతా ఏవ భవంతి

మనుష్యాణాం చ కర్తవ్యం మనుష్యా ఏవ భవంతి

పశుకృత్యం మనుష్యానాంచరంతి
యైశుపశుపద్యతే యైశుపశవ ఏవ
స్వాదేతత్

హ్యపశుశాలాంఘిదధుః

శ్వఃపరశ్చోవాప్నునరుదాట్యతే

కుక్కుటాహస్వదీఘృతస్వచేఽప్రహారే

నచ్చి

సఖే

మనుష్యులయెల్ల నడవడినిచూడుము

మనుష్యులందరు తమతమజనులయందె యాస
క్రిలవారగుచున్నారు

మనుష్యులకు చేయదగిన దానిని మనుష్యులచే
యుచున్నారు

పశువులు చేయుపనిని మనుష్యులుచేయరు
యెవరు పశువుకీతినుంగునో వారుపశువులై
ఇట్లుండనిమ్ము

నిన్నటిదివమున పాశశానులమూసిరి

రేపుగాని లేక యెల్లుండిగాని తిరిగి పీయబడుచు
న్నది

కోభృహస్వదీఘృతస్వరములతో ప్రతిజ్ఞా

ప్రహరే సాధుకూజంతి
 ఏకదాపాఠసమయే గచ్ఛమ్
 తత్రపాఠశాలాయాం బహువోవిద్యాధికానస్సం
 తత్రకోలాహలస్సమజని
 గ్రామిణైభ్యోనాగరికాశ్చ తురతరాఖిలు

మిత్రాదన్యస్సహృద్యానాన్ స్థి

హితముపదిశతి .
 గుహ్యంగోపయతి
 సుజ్ఞానావిసహకలహం సకగోతి
 శోభనః శిశువిద్యాము పాజకయతి
 సర్వపాతాః పాపశ్శతామ్
 పుస్తకాన్యుదాట్యతామ్

మున కూయుచున్నవి
 ఒకప్పుడు పాఠసమయమందు వెడితిని
 ఆపాఠశాలలో విద్యాధులధికముగ యుండిరి
 అచ్చట కలకలధ్వనివుత్పన్న
 పల్లినాగివారిద్రకంఠే పట్టణమునున్నవారు తె
 లివిగనుందురుగద
 మిత్రునికంటె సాహాయ్యమును చేయునాడెవడ
 నియు

మంచిని బోధచేయుననియు
 గుహ్యమును దాచుననియు
 మంచివాడెవనితోను కలహించడనియు
 మంచిపిల్లవాడు విద్యను సంపాదించుననియు
 అన్ని పాఠములను చదువుడనియు
 పుస్తకములను విప్పుడు

లేఖనీ అచయత
పత్రాణి చలేలిఖ్యతామ్
కజ్జలపాత్రాణ్య నియంతామ్
పూర్వపాత్రా-
చిత్రయత
నూతనపాత్రా-
వాచయత

తత్రథ పత్రంతః పవనువాదిక్షుః
బ్రాహ్మణో వైసగ్యాదేవతాఇత్యుక్తత్యాత్
పుచంతుమౌ బ్రాహ్మణ పాదసాంసనః

గోబ్రాహ్మణైభ్యశ్శుభంభవతు
సర్వేజనాసుఖినోభవంతు

కలములను తీసుకునిరండు
కాపీలను నాయుడు
స్థిగాబుడు తీసుకునిరాబడుగాక
ప్రాతపాఠములను
చింతినచేయుడు
క్రొత్తపాఠములను
చదువుడు

పూజ్యులందఱు ఈరితిని మాటలాడుకొనిరి
బ్రాహ్మణులు దేవతాస్వరూపులుగాన
బ్రాహ్మణులయొక్క పాదపరాగ రేణువులు
న్నను విచిత్రమును చేయుగాత
గోబ్రాహ్మణులకొరకు తేమమవుగాక
అందఱు సుఖముగ నుండుదుగాక

ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ

၁၇၆

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णार्पणं श्रीकृष्णाय नमः ॥

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ಸಿಂಹನಾಥಾಚಾರ್ಯ-ಮಾನ್ಯ-ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ

உதவி

బుద్ధివంశమున శబ్దములనే చెప్పుచున్నారు

అ. సునకు

ఒకశబ్దముకైనను ప్రక్రియాస్మరణ పూర్వకా
 చ్ఛారణచేసినచో స్వగంధఫలమును పొందుదుర
 ప్రియున్నది గాన ముఖ్యముగ వ్యాకిరణశాస్త్ర
 మును చనువలయును

అనుభవములు

దగ్గదాశి మోగి హాక్యములు అధఃసంధభ్రమము
 లేనివిగాన అలాటివాక్యములను చ్చరించకూడ
 ను ఇది దానైమ్మపట్ట అరప్పాలు కుండ మేక
 షోలు మాంసపుముద్ద లాగు చెదలు చలివల్ల
 కలుగును

జర్మిషః కంబళిపాదుకాభ్యాం ద్వారైశ్చిత్తా
యతి మద్రకాశితం బ్రాహ్మణీ పృచ్ఛతి పు
త్రకామారాజును మాయూ లశుచస్యకో
ఘట ఇత్యుక్త్యాచ్చ నన్దయవాక్యాని చ
నోచ్చారయేత్

యశిశ్చనాపణాగత్వా ప్రకాశంబ్రాహ్మణ
అస్మిన్మామే ఆపణస్సర్వ పదార్థాన్సర్వదాబ
ర్హిభక్తే

అత్రసర్వాపి సామగ్రీ మిలిప్యశీక్రయ్య వనూ
నిసంభి

భృతకళాకాకా సమాసయేత్ప్రబవీత్

వారాకాః

కూమ్బాజాని

కారవెల్లాః

ముసలియెన్దు కంబళిపుకొని కాలికి చెప్పులు
నొడుక్కుని నాకటలో నున్నులు పాడుచున్నది
దానిని పల్లిశళ్ళపాము పుత్రునియందు కోరికగ
లకై రాహు ఉప్పుకొట్టులో పుల్లిధరయట్లనియ
డిను

ఒకడు బజారుకు వెళ్ళి మాటలాడుచున్నాడు
ఈగ్రామములో యున్న బజారు అన్ని వస్తువుల
లో నిండియున్నది

ఇచ్చటన్ని వస్తువులు దొరుకును కొనతగిన వస్తు
వులున్నవి

కూలివాడ కూరలను తీసుకొనిరమ్మని పలికెను
వంకాయలు

గుమ్మడకాయలు

కాకిరకాయలు

హరిశ్చంద్రాశ్రమము

కడభీకరము

జంబీరము

సత్రాపము

ఉర్దూము

అలాము

పలాము

అశోకము

కందము

ఇంద్రము

నాగము

మహానాగము

అశ్వము

మండ్రము

పాపము

అపరాధము

నిష్కర్మము

విశ్వకర్మము

గోపము

అపకర్మము

ఉర్దూము

కందము

చిలకము

చెరువుము

కొబ్బరిము

అపకర్మము

అపకర్మము

అపకర్మము

(6)

బహువః స్పృశే

అస్మిన్ముద్రణాలయే బహువి పు స్తకానిముద్రి

తానస్పృశే

ఏహం సర్వేహంచపు స్తకానాం మూల్యమతి

శ్రోచితం వరకశే

హేమిత్రయదికస్యాపి పు స్తకస్య అపెతౌచెత్

వాణీముద్రాలయే కత్రం ప్రేషయ

మూల్యమపి పోస్తుద్వారా ప్రేషయ

విలంబాన భవిష్యతి

కావ్యగ్రంథాః పురాణగ్రంథాశ్చ బహువస్పృశి

భాషాగ్రంథా అపివిపులా విద్యంతే

స్మృతాంధ్ర గ్రంథా భాషాంతరీకృతా

త్రముదితా భవంతి

చాలాయున్నవి

యాలిచ్చానీనులోచాలాపు స్తకములుఅచ్చుపడి
యున్నవి

ఈపుస్తకములన్నిటిధర తగినట్లున్నది

ఓయిన్నేహితుడా పు స్తకము కావలసియుంటే
వాణీముద్రాక్షరశాలకు పు త్రం వ్రాయుము
ఖరీదును పోస్తుద్వారాపంపుము

అలస్యముకాదు

కావ్యగ్రంథములు పురాణగ్రంథములు చాలా
యున్నవి

దేశీయభాషా గ్రంథములున్నచాలా యున్నవి
సమస్తగ్రంథములు ఇతరభాషలలో ముద్రిం
చబడి యున్నవి

చంపూనాటకగ్రంథాశ్చ ఇతరగ్రంథాశ్చ స్వల్ప
మూల్యేనైవవిద్యుచ్ఛే

యేహంయేషాం గ్రాహకాణాం యస్యయస్య
గ్రంథస్య అపేక్షావిద్యుచ్ఛేదోన్యైశ్చైవమూల్య
వ్యవస్థా పూర్వకకప్రతిపాద్యహా మాచనా
యాం కృతాయాం తానితానిపు స్థానాః

విలంబేన ప్రేషయిష్యమే

అస్మిన్ముద్రణాయేవ చాపిణిః స స్థానా
ధయంతి

అతస్మద్ధాక్యేచ పు స్థాన

పత్త్యేతత్పువణముద్రణాకాంతి - పు స్థాన
కథం మందరదృశ్యే

కాలః పు స్థానం కరణి

వృద్ధిః పు స్థానమపరిణామకం కనాః

చంపూనాటకగ్రంథములు యితరగ్రంథములు

స్వల్పభరీగుణకే వున్నవి

కొనుకొనెనానికి యేయేపు స్థకములుకావలసి

యూదులలో నారికి ఖరీదులుప్రకారం త్వరితము

గా పు స్థకములను పంపించగలరు

మూలచాప్యప్రీతులలో శాస్త్రులవారు పు స్థకము

లనుపరిశోధించుదురు

అగువలన పు స్థకములు తప్పులుండవు

బాగారపుయత్నరములతో యున్న పు స్థకంయం

ని ఉండముగనున్నదోచూడుము

పిల్లవాడు పు స్థకమును చదువుచున్నాడు

పెద్దవాడు పు స్థకమునుచదివెను

కృష్ణా పుష్ప - మంత్రా - కవిత్వం - పద్యం

తాత్పర్యం - పద్యం - పద్యం

రామః బ్రహ్మ

శశంధిః రామః బ్రహ్మ

త్వం బ్రహ్మిణి

అహం బ్రహ్మ

కోత్రభో

అహస్మి

ప్రభుస్త్వం పాదపదాద్యా

అయం నామోచకోబుద్ధిమాన్

ప్రవృత్తి మాన్

కూర్మః

భూతి కులాలః కుటుమకరోత్ - చకార

దాలః

కాశ్మీరీ

పుష్పం పుష్పమును చదువగలడు

రాముడు పాపుడున్నాడు

దశరథుడు రామునిగూర్చి చెప్పెను

నేను చెప్పుచున్నానామేమి

నేను చెప్పుచున్నాను

ఎవరిక్కడ

ఇక్కడనుంచి

రాజునీకు కీర్తిమించుచున్నాడు

ఈశ్వరుని నాకు బుద్ధిమంతుడు

కుమ్మరి కుండను చేయుచున్నాడు

భవిష్యత్ కులాలః ఘటం కర్తా కలష్యతి కు
 త్సాలః } ర్వాత్ క్రియాత్ కరోతు అక
 రిష్యత్

మ॥ త్వం కరోషి

త్వం అకరోః

చకథే

అకాషిత్

త్వం తర్హసి కలష్యసి

కు ర్వాః క్రియాః

కుసు అకలష్యః

అహం కరోమి

అహం అకరవమ్

చకార

అకాషత్

నిపు చేయుచున్నావు
 నిపు చేసితివి

నిపు చేయగలవు

నేను చేయుచున్నాను
 నేను చేసితిని

- 11 ఏకాదశ
- 12 ద్వాదశ
- 13 త్రయోదశ
- 14 చతుర్దశ
- 15 పంచదశ
- 16 షడ్దశ
- 17 సప్తదశ
- 18 అష్టాదశ
- 19 ఏకాదశతిః
- 20 వింశతిః
- 21 ఏకవింశతిః
- 22 ద్వావింశతిః
- 23 త్రయోవింశతిః
- 24 చతుర్వింశతిః

- 25 పంచవింశతిః
- 26 షడ్వింశతిః
- 27 సప్తవింశతిః
- 28 అష్టావింశతిః
- 29 ఏకావ్యవతింశత్
- 30 త్రిశత్
- 31 ఏకత్రింశత్
- 32 ద్వాత్రింశత్
- 33 త్రయోవ్యవతింశత్
- 34 చతుర్వ్యవతింశత్
- 35 పంచత్రింశత్
- 36 షట్త్రింశత్
- 37 సప్తత్రింశత్
- 38 అష్టత్రింశత్

- 39 ఏకోనచత్వారిశత్
 40 చత్వారిశత్
 41 ఏకచత్వారిశత్
 42 ద్విచత్వారిశత్
 43 త్రిచత్వారిశత్
 44 చతుశ్చత్వారిశత్
 45 పంచచత్వారిశత్
 46 షట్చత్వారిశత్
 47 సప్తచత్వారిశత్
 48 అష్టచత్వారిశత్
 49 ఏకోనపంచాశత్
 50 పంచాశత్
 51 ఏకపంచాశత్
 52 ద్విపంచాశత్

- 53 త్రిపంచాశత్
 54 చతుపంచాశత్
 55 పంచపంచాశత్
 56 షట్పంచాశత్
 57 సప్తపంచాశత్
 58 అష్టపంచాశత్
 59 ఏకోనషష్ఠి
 60 షష్ఠి
 61 ఏకషష్ఠి
 62 ద్విషష్ఠి
 63 త్రిషష్ఠి
 64 చతుషష్ఠి
 65 పంచషష్ఠి
 66 షట్షష్ఠి

- 67 న పృషత్తిః
 68 అపృషత్తిః
 69 ఏకోనన పత్తిః
 70 న పత్తిః
 71 ఏకన పత్తిః
 72 ద్విస పత్తిః
 73 త్రిస పత్తిః
 74 చతుర్నన పత్తిః
 75 పంచన పత్తిః
 76 షట్స పత్తిః
 77 సప్తన పత్తిః
 78 అష్టన పత్తిః
 79 ఏకోనాశీతిః
 80 అశీతిః

- 81 ఏకాశీతిః
 82 ద్వ్యాశీతిః
 83 త్ర్యాశీతిః
 84 చతురశీతిః
 85 పంచాశీతిః
 86 షడ్శీతిః
 87 సప్తాశీతిః
 88 అష్టాశీతిః
 89 ఏకోననవతి
 90 నవతిః
 91 ఏకనవతిః
 92 ద్వినవతిః
 93 త్రినవతిః
 94 చతురనవతిః

(7)

- 95 పంచనవతిః
96 పణ్ణవతిః
97 సప్తనవతిః
98 అష్టనవతిః

- 99 ఏకోనశతం
100 శతం
101 ఏకోస్తరశతం

సంఖ్యాయామకాః.

అయమేవ ప్రథమః
ద్వితీయః
తృతీయః
చతుర్థః
తులీయః
తుల్యః
పంచమః
షష్ఠః

ఏకాదశి
ద్వైదశి
మూడవది
నాలుగవది
నాలుగవది
నాలుగవది
ఐదవది
ఆరవది

ఏడవది
యనిమిదవది
ఏనిమిదవది
పదవది
పదకొండవది
పదకొండవది
పదమూడవది
పదునాలుగవది

పంపదశః	పదియైదవది	త్వమ్	నీవు
హోదశః	పదియారవది	ఆహమ్	నేను
సప్తదశః	పదియేడవది	సః	వాడు
అష్టాదశః	పదియనిమిదవది	అయం అసౌ ఏషః	వీడు
ఏకోనవింశః	పదితొమ్మిదవది	సర్వేవయం	మనమందరము
వింశః	యిరువదియవది	త్వమ్	నీవు
వీణవింశః	యిరువదివకటవది	యుక్తామ్	మీరిద్దరు
ద్వావింశః	యిరువదిరెండవది	యూయం	మీగు ముగ్గురు
త్రయోవింశః	యిరువదిమూడవది	త్వామ్ త్వా	నిన్నును
చతుర్వింశః	యిరువదిచాలగవది	యువాం వాం	మీయిద్దరిని
పంచవింశః	యిరువదియనిదవది	యష్మాన్ పః	మిమ్ములను
ఇత్యాదయః		త్వయా	నీచేతను
ఊర్ణాః		యువాభ్యాం	మీయిద్దరి చేతను
		యుష్మాభిః	మీయందరి చేతను

తుభ్యం తే
 యువాభ్యం వాం
 యువ్యభ్యం వః
 త్వత్
 యువాభ్యం
 యువ్యత్
 తవ తే
 యువయోః వాం
 యువ్యోకం వః
 త్వయి
 యువయోః
 యువ్యస్సు

నీకొరకు
 మీయిద్దరి కొరకు
 మీ బహుమంది కొ
 రకు
 నీవలన
 మీయిద్దరివలన
 మీబహుమందివలన
 నీయొక్క
 మీయిద్దరియొక్క
 అనేకులయినమీ యొ
 క్క
 నీయందు
 మీయిద్దరియందు [దు
 అనేకులయినమీయం

నేను
 మనమిద్దరము
 మనము మేము
 నన్నును
 మన యిద్దరును
 అనేకులమయిన మన
 లను
 నాచేతను
 మనయిద్దరిచేతను
 అనేకులమయిన మన
 చేత
 నాకొరకు
 మనయిద్దరికొరకు
 మనయందరికొరకు

మల్	నావలన	తాన్	వారలను
అవాభ్యాం	మూయిదరివలన	తేన	వానిచేత
అస్మత్	మూయందరివలన	తాభ్యాం	వారిదరిచేత
మగు మె	నాయెక్క	తైః	బహుమందిచేత
అవయోః నా	మూయిదరియెక్క	తస్మై	వానికొరకు
అస్మాకం నః	మూయందరియెక్క	తాభ్యాం	వారిదరికొరకు
మయి	నాయందు	తేభ్యః	వారికొరకు
అవయోః	మూయిదరియందు	తస్మాత్	వానివలన
అస్మాసు	మూఅందరియందు	తాభ్యాం	వారిదరివలన
సః	వాడు	తేభ్యః	వారియ నేకులవలన
తే	వారిదరు	తస్య	వానియెక్క
తే	అమువ్వురు	తయోః	వారిదరియెక్క
తం	వానిని	తేషాం	వారందరియెన్న
తే	వారిదరిని	తస్మిన్	వానియందు

తయో
ప్రథమపురుషైక
వచనములు

భవతి
భవతు భవతాత్
అభవత్
భవేత్
బభూవ
భవతా
భవ్యతి
భూయాత్
అభవిష్యత్
అభూత్

ప్రథమపురుషైక

వారిద్యరియందు
మధ్యమపురుషైక
వచనములు

భవసి
భవ భవతాత్
అభవః
భవేః
బభూవిభ
భవితాసి
భవిష్యసి
భూయాః
అభవిష్యః
అభూః

మధ్యమపురుష

అనేకులయందు
ఉత్తమపురుషైక
వచనములు

భవామి
భవాని
అభవమ్
భవేయమ్
బభూవ
భవితాస్మి
భవిష్యామి
భూయాసమ్
అభవిష్యమ్
అభూవమ్
అభూ

ఉత్తమపురుష

ద్వివచనము

భవతః

భవతామ్

అభవతామ్

భవేతామ్

బభూవతుః

భవితారా

భవిష్యతః

భూయాసామ్

అభవిష్యతామ్

అభూతామ్

ప్రబ

భవంతి

భవంతు

ద్వివచనము

భవః

భవతం

అభవతం

భవేతం

బభూవః

భవితాస్యః

భవిష్యః

భూయాస్మమ్

అభవిష్యత్

అభూతమ్

మ బ

భవధ

భవత

ద్వివచనము

భవావః

భవావ

అభవావ

భవేవ

బభూవివ

భవితాస్యః

భవిష్యావః

భూయాస్య

అభవిష్యావ

అభూవ

ఉ బ

భవామః

భవామ

ఉంచున్నాము

ఉందుముగాక

అభివక్త

భవేయుః

బభూవుః

భవితారః

భవిష్యతి

భూయాసుః

అభివిష్యత్

అభూవత్

అభివత్

భవేత

బభూవ

భవితాస్థ

భవిష్యథ

భూయాస్థ

అభివిష్యత్

అభూత్

భూలులార మీరు కొన్ని కాలములయందు గీర్వాణభావతో కుండును మంచి భావయని దీనియందు ప్రేమాస్పదులగు యుంటిరి; మచేయుటచే యేరితిని సులభముగ సాభాషించుట కలిగినో అట్టి నును. మనము సంస్కృతముం దభిలాషకలవారమై నింతకాలమునుంటయున్నను సంభాషించుటకు రాకపోయనని విచారించుట యుంతులైనను సాభాషించుటకు మీయనుభవమువలన మీకే తెలియగల

అభివామ ఉంటిమి

భవేమ ఉండగలము

బభూవిమ ఉంటిరి

భవితాస్థః ఉండగలము

భవిష్యమః ఉండగలము

భూయాస్థ ఉండుముగాక

అభివిష్యమ ఉండగలము

అభూమ ఉంటిమి

సంభాషించు మిత్రేలరా నింతరభావలయందు శ్రమి భావయందును కలుగు యభ్యసించితిమి మొక మాముకాదు యేభావయందు ని నడవలేక దారివంకరయ

న్న చందంబున శ్రమచేయలేక సంస్కృతము రాదనియు చదివినందువలన ఫలమేమియునియు ని-
దిచకూడదు. రోగియపువధ నేవచేసిన తరుణముగోనే యుద్ధమునుచూచుకుని యింక బలువలేదని
విచారించుట నెఱిగెనముగద బీజమును నాటిసోడనే ఫలముదొరుకునా దోహదము మొదలగు
పనులు అంతకాలముచేసిన విమ్మట దొరుకునుగాన దీనియందు విముఖులు కాకుండుట యుక్తము.

శ్రీనూనిమబ్బరాయాభ్యు నూరిణారచితాముడే

అచంద్రతారకంభూయా ద్బాలానాం బాల

బోధిన్|| కరతలకృతపాపంతు మహాం

తుసంతే|| శుభంబోభూయతామ్ శ్రీ

అస్యగ్రంథస్యపశ్యాత్ ద్వితీయభాగో

విముద్రయివ్వలే

పథమభాగస్సమాప్తః

10769

